

ROZHODNUTÍ

Kárný senát Nejvyššího správního soudu ve složení: JUDr. Lenka Matyášová, JUDr. Vladimír Veselý, Mgr. MUDr. Radan Kuča, JUDr. Jindřich Psutka, JUDr. Gabriela Vilímková a Mgr. Martina Douchová, projednal v ústním jednání dne 21. 5. 2012 návrh na zahájení kárného řízení o kárné odpovědnosti soudních exekutorů ze dne 19. 12. 2011, podaný **ministrem spravedlnosti JUDr. Jiřím Pospíšilem**, proti **JUDr. M. F.**, soudnímu exekutorovi, Exekutorský úřad Český Krumlov, se sídlem Radniční 28, Český Krumlov,

t a k t o:

JUDr. M. F., soudní exekutor,
Exekutorský úřad Český Krumlov, se sídlem Radniční 28, Český Krumlov,

- I. Podle § 116 odst. 2 písm. a) zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a činnosti, kárně obviněný

j e v i n e n

tím, že jako soudní exekutor, pověřený usnesením Okresního soudu v Prachaticích č. j. 6 Nc 2541/2006 - 26 ze dne 9. 8. 2006 provedením exekuce vedené pod sp. zn. 125 Ex 292/06, v rámci prodeje nemovitostí povinných, nařízeného exekučním příkazem č. j. 125 Ex 292/06 - 32, ze dne 26. 9. 2006, nedoručil žádnou z vydaných dražebních vyhlášek č. j. 125 Ex 292/06 - 79, ze dne 11. 9. 2009 a č. j. 125 Ex 292/06 - 95 ze dne 25. 1. 2010 věřiteli povinného České republice - Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jehož pohledávka byla podle výpisů z listu vlastnictví č. 253 k. ú. Lenora ze dne 16. 8. 2006 založeného ve spise exekutora pod č. l. 11 a ze dne 22. 1. 2010 založeného ve spise exekutora pod č. l. 94, zajištěna omezením převodu nemovitosti váznoucím na rozestavěné budově na parcele st. 485 zapsané na uvedeném listu vlastnictví, které je nutno považovat, podle části dvanácté přechodných a závěrečných ustanovení zákona č. 30/2000 Sb., hlava I, bod č. 26, za právo zástavní, a neumožnil tak tomuto věřiteli včas přihlásit svou zajištěnou pohledávku za povinným a dosáhnout tak jejího uspokojení z rozvrhu rozdělované podstaty.

t e d y

závažně porušil povinnost stanovenou právní předpisem,

č í m ž s e d o p u s t í l

kárného provinění podle § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu

II. Za toto kárné provinění se mu ukládá dle ust. § 116 odst. 3 písm. a) exekučního řádu

n a p o m e n u t í .

O d ů v o d n ě n í :

Kárnou žalobu podal ministr spravedlnosti dne 19. 12. 2011, a to na základě výsledku prověření postupu jmenovaného exekutora v exekučním řízení vedeném pod sp. zn. 125 Ex 292/06; informace o nesprávném postupu soudního exekutora byly kárnému žalobci známy dne 11. 7. 2011, kdy bylo ministerstvu spravedlnosti doručeno podání Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, jehož obsahem byla žádost o odškodnění nesprávného úředního postupu kárně obviněného JUDr. M. F. Kárná žaloba byla podána včas (§ 117 odst. 3 exekučního řádu).

I. Odůvodnění kárného návrhu

Kárný žalobce svůj návrh odůvodnil níže uvedeným zjištěním:

Kárně obviněný byl pověřen provedením exekuce proti povinným 1) S. T. a 2) H. T. usnesením Okresního soudu v Prachaticích ze dne 9. 8. 2006, č. j. 6 Nc 2541/2006 - 26 pro vymození pohledávky oprávněné Československé obchodní banky, a.s. ve výši 1 576 323,50 Kč s příslušenstvím. Exekučním příkazem ze dne 26. 9. 2006, č. j. 125 Ex 292/06 - 32 rozhodl kárně obviněný soudní exekutor o provedení exekuce prodejem nemovitostí ve společném vlastnictví povinných manželů zapsaných na listu vlastnictví č. 253 v k. ú. Lenora. Usnesením ze dne 11. 9. 2009, č. j. 125 Ex 292/06 - 79 a usnesením ze dne 25. 1. 2010, č. j. 125 Ex 292/06 - 95, rozhodl o nařízení dražby předmětných nemovitostí; ani jednu z uvedených dražebních vyhlášek však nedoručil Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen „Úřad“), ačkoli mu bylo z výpisu z katastru nemovitostí ze dne 16. 8. 2006 známo, že ve prospěch České republiky vážne na části prodávaných nemovitostí, konkrétně na rozestavěné budově na parcele st. 485, omezení převodu nemovitosti. Pohledávky takto zajištěné mají podle části dvanácté přechodných a závěrečných ustanovení zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění o. s. ř, hlava I, bod č. 26 při rozvrhu rozdělované podstaty stejné postavení jako pohledávky zajištěné zástavním právem. Pro pořadí těchto pohledávek je rozhodující den vzniku práva omezení převodu nemovitosti, tj. okamžik registrace smlouvy o jejím uzavření bývalým státním

notářstvím. Dražební vyhlášky nedoručoval kárně obviněný ani právním nástupcům původního věřitele Okresního národního výboru Prachatice (zákon ČNR č. 425/1990 Sb. transformoval okresní národní výbory s účinností ode dne obecních voleb v roce 1990 na okresní úřady, které ukončily svoji činnost 31. prosince 2002; kompetence okresních úřadů převzaly zčásti krajské úřady a zčásti obecní úřady obcí s rozšířenou působností státní správy.) V řízení před soudy, rozhodci nebo stálými rozhodčími soudy, správními úřady a jinými orgány ve věcech týkajících se majetku státu namísto organizačních složek, které jsou příslušné hospodařit s tímto majetkem podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích a podle zákona č. 202/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, jedná Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových. Jednání Úřadu zahrnuje veškeré procesní úkony, které by v řízení podle zvláštního předpisu za stát mohla vykonat organizační složka.

Kárně obviněný nedoručoval oprávněnému z omezení převodu nemovitosti exekuční příkaz k prodeji nemovitostí, jak mu ukládá o. s. ř.; z protokolů o dražebním jednání ze dne 20. 10. 2009 a 2. 3. 2010, č. l. 114 nevyplývá, že se soudní exekutor zabýval doručením dražebních vyhlášek všem účastníkům řízení jako jednou z podmínek pro konání dražby. Vzhledem k opomenutí kárně obviněného nebyl Úřad včas informován o probíhající exekuci tak, aby mohl pohledávku do exekučního řízení přihlásit, o probíhající exekuci se dozvěděl až náhodou, v souvislosti s připravovaným návrhem na výkon rozhodnutí, kdy nahlédl do katastru nemovitostí, proto neprodleně kárně obviněného kontaktoval s dotazem na stav řízení. Na jeho dotaz mu bylo ze strany soudního exekutora sděleno, že již proběhlo rozvrhové řízení a rozvrhovaná podstata již byla vyplacena. V důsledku toho vznikla na majetku Úřadu (resp. státu) reálná škoda. V oprávněném usnesení č. j. 125 Ex 292/06 - 189 ze dne 10. 12. 2010 kárně obviněný uvedl, že přezkoumal omezení převodu nemovitosti a zjistil, že splňuje zákonné předpoklady pro uspokojení z rozdělované podstaty, a to ve výši 257 070 Kč před skutečně uspokojeným (řádně obesaným a přihlášeným) zástavním věřitelem (s horším pořadím) CDV-2, LTD. Tyto skutečnosti kárně obviněný soudní exekutor nikterak nepopírá, jak vyplývá z jeho vyjádření ze dne 29. 11. 2011.

Kárný žalobce podotýká, že o tom, že kárně obviněný omezení převodu nemovitosti vážnoucí na listu vlastnictví pod Z- 3141/2002-306 zcela ignoroval, svědčí i fakt, že o jeho výmaz požádal ve smyslu ust. § 337h občanského soudního řádu katastrální úřad až dne 5. 11. 2010, tedy poté, co se mu stěžovatel s neuspokojenou pohledávkou státu sám připomněl. Na základě výše uvedeného považuje kárný žalobce za prokázané, že kárně obviněný postupoval v předmětném exekučním řízení v rozporu s ust. § 336c odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu

Kárný žalobce má za to, že soudní exekutor si v předmětném exekučním řízení nepočínal svědomitě a pečlivě, jak mu ukládá čl. 5 odst. 1 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů, a dopustil se v něm závažného pochybení, které mělo za následek vznik škody nezanedbatelného rozsahu. Účastenství věřitele povinného v rozvrhovém stadiu exekučního řízení totiž může vyplývat jen z jeho postavení věřitele, který přihlásil pohledávku za povinným nejpozději do zahájení dražebního jednání. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1636/2003 je v této souvislosti bezvýznamné, že v předcházejících stádiích řízení k němu soud prvního stupně (tedy exekutor)

nepostupoval v souladu se zákonem a nedoručil mu usnesení o ceně a dražební vyhlášku. Zákon nepřihlášenému zástavnímu věřiteli neposkytuje žádná procesní oprávnění, která by mohl v rozvrhu realizovat.

II. Vyjádření kárně obviněného soudního exekutora

Kárně obviněný soudní exekutor skutkový stav zjištěný kárným žalobcem nečiní sporným; uvádí, že v předmětném řízení došlo k tomu, že vadně vyhodnotil informaci o omezení převodu nemovitosti, která byla zapsána v katastru nemovitostí vedeném Katastrálním úřadem pro Jihočeský kraj, KP Prachatice, na LV: 253, k.ú. a obec: Lenora, vztahující se k rozestavěné budově stojící na parc. č. 485, ve prospěch ONV Prachatice. Kárně obviněný měl za to, že uvedená informace (tj. „omezení převodu nemovitostí“) představuje pouze zápis usnesení o předběžném opatření. Praxe katastrálních úřadů totiž u tohoto procesní instrumentu volí v popisné části stejné nebo velice podobné označení. Kárně obviněný se proto domníval, že tento zápis představuje toliko poznámku procesní povahy, která pouze brání vlastníkovu s nemovitostí nakládat. Zápis předběžného opatření (evidovaný v části C LV) jednak nebrání provedení dražby samé, jednak nemá žádné hmotněprávní důsledky. Na základě tohoto právního názoru proto nebyl věřitel ÚZSVM obeslán. Teprve po právní moci usnesení o rozvrhu kárně obviněný zjistil, že výše uvedená poznámka na č. LV č. 253 představovala zápis o hmotněprávním institutu podle § 58 zák. č. 40/1964 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 1991. Tento zajišťovací nástroj byl zrušen zák. č. 509/1991 Sb. Podle § 874 cit. zákona se práva a povinnosti z omezení převodu nemovitostí, jež vzniklo před účinností zákona, řídí dosavadními předpisy. Pro uspokojování výtěžku z prodeje nemovitostí, na které vázne omezení převodu nemovitostí, platí pravidla uvedená v § 337 odst. 1 a odst. 2 o. s. ř. ve znění účinném do 31. 12. 1991 (do nabytí účinnosti novely č. 519/1991 Sb.).

Na svoji obranu kárně obviněný uvádí, že omezení převodu nemovitostí představovalo zajišťovací nástroj, který nebyl znám ani AGBG, ani OZ z roku 1950, a vyskytoval se pouze v OZ z roku 1964, a to v době od 1964 do 31.12.1991. K době, kdy kárně obviněný studoval právnickou fakultu UK v Praze (1993-1999), nebylo již o tomto nástroji referováno, studium se zaměřovalo pouze na výuku zástavního práva. Všechny výše uvedené skutečnosti vedly kárně obviněného k tomu, že nereflektoval na zápis o omezení převodu nemovitostí jsa přesvědčen o tom, že takový zápis nemá hmotněprávních účinků a je vyjádřením toliko procesního omezení povinného. Ze strany kárně obviněného se nejednalo o úmyslnou či svévolnou chybu, ale pouze o neúmyslné přehlédnutí, resp. jeho vadnou právní interpretaci.

III. Ústní jednání

Kárný žalobce při ústním jednání setrval na písemném návrhu. S ohledem na jinak pečlivý přístup kárně obviněného k vedení exekuční agendy, což bylo kontrolou u něj provedenou ve dnech 14. – 15. 7. 2010 zjištěno, navrhuje, aby bylo uloženo kárné opatření formou napomenutí.

Kárně obviněný ke svému písemnému vyjádření dodal, že skutkový stav nikterak nerozporuje a pochybení uznává, má však za to, že jeho pochybení nedosahuje míry závažnosti, dále s odkazem na ust. § 25 zákona č. 7/2002 Sb. a násl. § 12 odst. 2 trestního zákoníku dává senátu na zvážení, zda není možné konstatovat, že projednání skutku v řízení o náhradě škody způsobené nesprávným úředním postupem dle zákona č. 82/1992 Sb. před Okresním soudem v Českém Krumlově, není dostačující, není proto třeba vyvozovat z jeho pochybení kárnou odpovědnost

IV. Posouzení věci kárným senátem

V projednávané věci není sporu o stavu skutkovém, kárně obviněný skutek, který je mu kladen za vinu nepopírá. Sporným je, zda je tento skutek kárným proviněním dle § 116 odst. 2 exekučního řádu. Kárné provinění spatřuje kárný žalobce konkrétně v jednání kontra legem, jehož se měl obviněný exekutor dopustit porušením ust. § 336c odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu. V daném případě tedy půjde o posouzení, zda exekutor postupoval v intencích zákona, když nedoručil žádnou z vydaných dražebních vyhlášek č. j. 125 Ex 292/06 - 79, ze dne 11. 9. 2009, a č. j. 125 Ex 292/06 - 95, ze dne 25. 1. 2010 věřiteli povinného, a neumožnil tak tomuto věřiteli včas přihlásit svou zajištěnou pohledávku za povinným a dosáhnout tak jejího uspokojení z rozvrhu rozdělované podstaty.

Podle § 46 odst. 1 exekučního řádu pověřený exekutor postupuje při provádění exekuce rychle a účelně; při tom dbá ochrany práv účastníků řízení i třetích osob dotčených jeho postupem.

Podle ust. čl. 5 Pravidel profesionální etiky a pravidel soutěže soudních exekutorů ve věcech, v nichž byl soudem pověřen provedením exekuce nebo při výkonu další činnosti, postupuje exekutor vždy nezávisle, svědomitě a pečlivě.

Ustanovení § 336c občanského soudního řádu výslovně stanoví, kterým osobám a úřadům se doručuje dražební vyhláška a jak se zveřejní. Podle odst. 1 písm. a) cit. zákona dražební vyhláška se doručí oprávněnému, těm, kdo do řízení přistoupili jako další oprávnění, povinnému, manželu povinného, osobám, o nichž je mu známo, že mají k nemovitosti předkupní právo, věcné právo nebo nájemní právo, a osobám, které již přihlásily své vymahatelné pohledávky nebo pohledávky zajištěné zástavním právem za povinným a příslušnými listinami je prokázaly.

Institut omezení převodu nemovitostí nahrazoval (do určité míry) v době od 1. 4. 1964 do 31. 12. 1991 zástavní právo. Nadále ho již občanský zákoník neupravil, a proto bylo nezbytné vyřešit další trvání právních vztahů, které vznikly před novelizací. I když konkrétní ustanovení byla zrušena, přesto se aplikovala dále, ovšem jen některá z nich, resp. pouze ta, která upravují práva a povinnosti smluvních stran (to znamená, že pokud na nemovitosti vážne omezení převodu, je převod bez souhlasu věřitele absolutně neplatný). Existující omezení převodu nemovitostí lze zjistit z katastru nemovitostí, kde jsou zapisována v části C listu vlastnictví.

Ustanovení § 874 občanského zákoníku, které bylo účinné v době, kdy kárně obviněný vedl řízení v roce 2010 (a to již od 1. 1. 1992!), jednoznačně stanoví, že práva a povinnosti z omezení převodu nemovitosti, jež vzniklo před účinností tohoto zákona, se řídí dosavadními předpisy; bylo tedy na místě se otázkou existujícího se zápisu na listu vlastnictví zabývat.

Obhajoba kárně obviněného stran neznalosti daného institutu omezení převodu nemovitostí a jeho hmotněprávních účinků s odkazem na právní úpravu z dob jeho studií, nemůže obstát. U soudního exekutora, jakožto osoby, u níž je vyžadována, nadto a priori předpokládána znalost práva, tím více platí zásada *ignorantia iuris non excusat*, vyjadřující povinnost osob znát ustanovení právních norem, jimiž se musí řídit. Vyplyvá z ní nemožnost zprostit se právní odpovědnosti za neznalost dané právní normy. Na tomto místě lze podotknout, že je třeba činit rozdílu mezi omylem právním (*error, ignorantia juris*) a omylem skutkovým, faktickým (*error in. facti*). Zatímco omyl právní, totiž neznalost právních předpisu, zásadně je neomluvitelný, omyl o skutkových okolnostech omluvit lze, nejedná-li se o hrubou nedbalost.

Kárný senát ve svém rozhodnutí čj. 15 Kse 6/2010 - 54, ze dne 19. 1. 2011 mimo jiné konstatoval: „*Kárnou odpovědnost exekutora nelze dovozovat ze skutečnosti, že tento zastává např. právní názor odlišný od právního názoru kárného žalobce, tím spíše, vychází-li postup exekutora z relevantní judikatury civilních soudů, v níž má právní názor exekutora oporu; jeho názor na postup v dané věci tedy nebyl zcela ojedinělým názorovým excesem ani projevem svévole, který by zcela postrádal právní rámeček. Nemohla zde být proto založena kárná odpovědnost z hlediska závažnosti, ale zejména ani z hlediska dostatku subjektivní stránky, protože obviněný exekutor vycházel z předpokladu určité aplikace právní úpravy. Nelze zde proto shledat zavinění v jakékoli formě*“. V projednávané věci se však nejednalo o konkurenci právních názorů, s nimiž by bylo lze polemizovat, ale o stav, kdy soudní exekutor platné právo neznal, resp. neaplikoval.

Ústavní soud se ve své judikatuře několikrát vyslovil k postavení exekutora při výkonu exekuční činnosti jako veřejného činitele (viz např. stanovisko pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06), uvedl, že tento svůj status získal podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Ustanovení § 1 odst. 1 tohoto zákona mimo jiné stanoví, že soudní exekutor je fyzickou osobou, kterou stát pověřil exekutorským úřadem. Podle ustanovení § 4 exekučního řádu má exekutor při výkonu exekuční činnosti postavení veřejného činitele. Z uvedeného vyplývá, že exekučním řádem přenesl stát část výkonu své moci - specificky moci soudní, jíž je třeba rozumět soudní řízení počínaje řízením nalézacím až po řízení vykonávací, na soudní exekutory. Jimi sice jsou fyzické osoby, avšak tato skutečnost má význam toliko právně technický či organizačně institucionální. Z hlediska funkcionálního vykonávají tyto osoby státní moc. Jinými slovy - vykonává-li exekutor funkce, které by jinak byl povinen vykonat stát, je při výkonu svěřené státní moci povinen dbát a respektovat základní práva těch osob, ve vztahu k nimž přenesenou státní moc vykonává.

Podle § 116 odst. 2 písm. a) exekučního řádu je kárným proviněním exekutora závažné nebo opětovné porušení jeho povinností stanovených právním předpisem anebo usnesením Komory nebo narušení důstojnosti exekutorského povolání jeho chováním.

Kárným proviněním je tedy jednání popsané intenzity (závažné) či opětovné, které je buď protiprávní (porušuje povinnosti stanovené právními nebo stavovskými předpisy či usneseními Komory) nebo samo o sobě ještě nemusí být protiprávní, ale nevhodností chování narušuje důstojnost exekutorského povolání. Při hodnocení závažnosti porušení povinnosti je třeba vycházet ze všech okolností konkrétního případu. Závažnost porušení povinnosti je proto určována zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu, jeho následky a okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou kárně obviněného, jakož i mírou zavinění.

Ustanovení § 25 zákona č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, jehož se kárně obviněný soudní exekutor dovolává, odkazuje na přiměřené použití ustanovení trestního řádu, nikoli však trestního zákoníku. Nelze proto v daném řízení ve prospěch kárně obviněného uplatnit zásadu subsidiarity trestní represe, vyjádřené v ust. § 12 odst. 2 trestního zákoníku. V úvahu by mohlo přicházet pouze použití ust. § 172 trestního řádu odst. 2 per analogiam. Kárný senát by mohl nad rámec vymezený striktně v ust. § 14 zák. č. 7/2002 Sb. zastavit per analogiam kárné řízení v případech, kdy a) trest, k němuž může kárné řízení vést, je zcela bez významu vedle trestu, který pro jiný čin byl obviněnému již uložen nebo který ho podle očekávání postihne, b) bylo-li o skutku obviněného již rozhodnuto jiným orgánem, kázeňsky, kárně anebo cizozemským soudem nebo úřadem a toto rozhodnutí lze považovat za postačující, nebo c) jestliže vzhledem k významu a míře porušení nebo ohrožení chráněného zájmu, který byl dotčen, způsobu provedení činu a jeho následku, nebo okolnostem, za nichž byl čin spáchán, a vzhledem k chování obviněného po spáchání činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky činu, je zřejmé, že účelu trestního řízení bylo dosaženo. V případě kárně obviněného soudního exekutora však kárný senát neshledal žádný relevantní důvod pro aplikaci daného ustanovení trestního řádu; s kárně obviněným zde není a nebylo vedeno jiné další kárné řízení, v němž by byl nebo by bylo lze očekávat, že bude kárně trestán; kárně obviněný ani sám škodu, která vznikla, dobrovolně neuhradil.

Na základě výše uvedených závěrů kárný senát uzavřel, že v projednávané věci došlo ke skutku popsaném kárným žalobcem, přitom porušení právního předpisu považuje kárný senát za závažné.

Při úvaze o uložení kárného opatření přihlížel kárný senát ke všem okolnostem, které během řízení vyšly najevo, jakož i k osobě kárně obviněného soudního exekutora, u něhož se jednalo o ojedinělé provinění, a proto uložení kárného opatření ve formě napomenutí považuje za dostačující.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. května 2012

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně kárného senátu